

Nr 98.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående utredning om dyrortssystemets avskaffande samt principerna för och konsekvenserna av gällande dyrortsgruppering.

(5:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Wahlund* m. fl. (I: 214) och den andra inom andra kammaren av herr *Hedlund* i Rådomb. fl. (II: 261), har hemställts, att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning syftande till dyrortssystemets avskaffande samt i avvaktan härpå uppflytta lägsta ortsgrupp till näst lägsta.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrarna *Sunne* och *Weiland* (I: 298) och den andra inom andra kammaren av herr *Bergstrand* och fru *Sjöstrand* (II: 265), har vidare hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om en ny utredning och granskning av principerna för och konsekvenserna av nu gällande dyrortsgruppering samt att denna utredning företages så snabbt att dess resultat kunna vinna beaktande vid den stundande kommunreformen.

Beträffande motiveringen till ifrågakarande yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna II: 261 och II: 265.

Över motionerna har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, *socialstyrelsen* avgivit yttrande och därvid i huvudsak anfört följande.

De remitterade motionerna anknyta i motiveringen nära till förste aktuarien *Erik Soops* till finansministern ställda skrivelse den 2 januari 1950 med förslag om ny utredning rörande dyrortsgrupperingen m. m. I motionerna hänvisas även till den nyssnämnda skrivelsen. Efter remiss har *socialstyrelsen* den 6 februari 1950 till Kungl. Maj:t avgivit utlåtande över *Soops* skrivelse.

I utlåtandet över *Soops* skrivelse förordar *styrelsen*, att en utredning nu igångsättes angående de principer, som böra tillämpas vid nästkommande dyrortsgruppering, men anser, att några mera genomgripande förändringar i de grundläggande principerna för dyrortsgrupperingen icke nu böra komma i fråga och att utredningen icke bör vara bunden att framlägga förslag så snart, att resultaten kunna utnyttjas i samband med kommunsammanslagningen. *Styrelsen* finner icke anledning att nu intaga annan ståndpunkt till det i motionerna I: 298 och II: 265 framförda utredningsförslaget.

De i motionerna I: 214 och II: 261 framförda förslagen om utredning syftande till dyrortssystemets avskaffande och om omedelbar uppflyttning av lägsta ortsgrupp till näst lägsta framlades i motioner med annan motivering

även vid 1949 års riksdag. Socialstyrelsen avstyrkte i utlåtande den 9 mars 1949 att förslagen skulle föranleda någon åtgärd, och riksdagen avslog motionerna. Då förslagen nu åter framföras i riksdagen, får styrelsen i fråga om önskvärdheten av en utredning av dyrortsfrågan och en dylik utrednings inriktning hänvisa till det ovan åberopade utlåtandet över Soops skrivelse. Beträffande den successiva avvecklingen av dyrortsgrupperingen får styrelsen liksom föregående år påpeka, att olikheterna mellan löneläget på den privata arbetsmarknaden och i statstjänst med avseende på lönernas dyrortsgradering därmed skulle skärpas på ett sätt, som snart skulle medföra uppenbart ogynnsamma följder. De statsfinansiella konsekvenserna av en omedelbar uppflyttning av orterna i lägsta ortgruppen måste dessutom fortfarande betecknas såsom icke önskvärda.

Under åberopande av vad här ovan anförts får socialstyrelsen avstyrka, att de remitterade motionerna I: 214 och II: 261 föranleda annan åtgärd än en utredning om principerna för dyrortsgrupperingen i enlighet med styrelsens eget förslag i yttrandet över Soops ovan berörda skrivelse.

Utskottet vill erinra, att de i de likalydande motionerna I: 214 och II: 261 berörda frågorna om utredning rörande dyrortssystemets avskaffande samt omedelbar uppflyttning av lägsta ortsgroup till näst lägsta voro föremål för prövning av 1949 års riksdag vid dess höstsession i anledning av väckta motioner.

I sitt utlåtande nr 183 anförde statsutskottet, att såväl socialstyrelsen som dyrortsnämndens majoritet hade uttalat den uppfattningen, att betydande olikheter i levnadskostnaderna på olika orter alltjämt föreläge; på grund härav kunde utskottet icke tillstyrka förslaget att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning syftande till dyrortssystemets avskaffande. Beträffande frågan om sammanslagning av ortsgrupperna 1 och 2 framhöll utskottet, att det torde med fog kunna antagas, att flertalet av de nuvarande skiljaktigheterna i dyrortsindelningen emellan angränsande och i strukturellt avseende likartade kommuner komme att elimineras genom den förestående kommunindelningsreformen. Utskottet kunde icke finna lämpligt att genom den av motionärerna åsyftade åtgärden föregripa de resultat i nämnda hänseende som komme att föranledas av sagda reform. Utskottet framhöll ytterligare, att åtgärden skulle medföra betydande ekonomiska påfrestningar för statsverket. Med hänsyn till anförda skäl kunde utskottet icke tillstyrka motionärernas förslag, att ortsgroup 1 skulle avskaffas och att i denna group placerade orter hänfördes till nuvarande ortsgroup 2. Enligt utskottets mening borde övervägandena rörande en dylik åtgärd uppskjutas till kommunindelningsreformen genomförts och till dess möjligheter föreläge att frångå den nuvarande strikta stabiliseringspolitiken.

Riksdagen godkände statsutskottets ifrågavarande utlåtande.

Då utskottet icke finner tillräckliga skäl att ifrågasätta avsteg från den ståndpunkt riksdagen sålunda helt nyligen intagit, kan utskottet icke tillstyrka det i de likalydande motionerna I: 214 och II: 261 gjorda yrkandet.

Vad därefter angår de likalydande motionerna I: 298 och II: 265 hemställes däri, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om en ny utredning och granskning av principerna för och konsekvenserna av nu gällande dyr-

ortsgruppering samt att denna utredning företages så snabbt, att dess resultat kunna vinna beaktande vid den stundande kommunreformen. Enligt vad utskottet inhämtat, har vederbörande statsråd numera av Kungl. Maj:t bemyndigats tillsätta en utredning angående principerna och metoderna för dyrortsgrupperingen. Vid sådant förhållande är någon riksdagens begäran om utredning på sätt motionärerna påyrkat icke av behovet påkallad. Utskottet vill dock understryka vad i motionerna I:298 och II:265 anförts rörande utredningens bedrivande med sådan skyndsamhet att dess resultat kunna beaktas vid den stundande kommunreformen.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

- a) att motionerna I:214 och II:261 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;
- b) att motionerna I:298 och II:265 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 april 1950.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Rickard Lindström, Sven Larsson, Gränebo, Mannerskantz, Ohlon, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Heiding, fröken Andersson, herrar Berling, Leander, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson, Andréé och Axel Andersson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Boman i Kieryd, Lindholm, Rubbestad, Ståhl, Bergstrand, Åkerström, Pettersson i Dahl, Kollberg, Persson i Vinberg, Jansson i Kalix, Birke, Henriksson och Gustafsson i Stockholm.

Reservation

av herrar *Gränebo, Heiding, Rubbestad* och *Pettersson* i Dahl, vilka ansett, att utskottets hemställan under a) bort hava följande lydelse:

- »a) att riksdagen må i anledning av motionerna I:214 och II:261 besluta, att lägsta och näst lägsta ortsgrupperna skola sammanslås till en ortsgrupp».
-